

اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری

تالیف

مهندس محمد اصل هاشمی
عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

سرشناسه: اصل هاشمی، احمد
عنوان و نام پدیدآور: اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری / تألیف احمد اصل هاشمی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات خسروی، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۳۷۶ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۹-۲۳۷-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: واژه نامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: مدیریت بحران

موضوع: Crisis management

موضوع: پلاهای طبیعی

موضوع: Natural disasters

موضوع: امداد رسانی

موضوع:

کتاب: ۱۳۹۶ ۶۷ تلف ۶۷۴۹/HD

رده بندی: ۶۵۸/۴۰۵۶

شماره کتابخانه ملی: ۴۶۸-۹۰۲

عنوان: اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری

تألیف: احمد اصل هاشمی

ناشر: انتشارات خسروی

قطع: وزیری

نوبت چاپ: ویرایش دوم، چاپ اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۹-۲۳۷-۳

قیمت: ۳۹۰۰۰ تومان

مرکز پخش: انتشارات خسروی

خیابان انقلاب، بین خیابان وصال و قدس، کوچه اسکو، پلاک ۲۳، واحد ۵

تلفن: ۶۶۴۹۰۷۱۹ - ۶۶۴۹۰۷۲۰ - ۶۶۴۹۱۰۲۹ - ۶۶۴۸۰۶۴۸ فاکس: ۶۶۹۵۰۶۴۸

پیشگفتار

«حادثه هرگز خبر نمی‌کند، آماده باشیم»

ایران کثرتی بالاخیز بوده و تاریخ نشان می‌دهد که حوادث طبیعی هر چند گاه یک‌بار بخشی از کشور را در هم کوبیده و خسارات زیادی بر پیکره آن وارد کرده است با توجه به جغرافیای کشورمان و آسیب‌پذیری آن در مقابل سوانح طبیعی به خصوص زمین‌لرزه، می‌توان تصور کرد که اثرات مخرب چقدر تأثیرات منفی و نامطلوب را در نقاط مختلف کشور برجا خواهد گذاشت؛ بنابراین، کاهش اثرات آن و سامان‌دهی بعد از بروز بحران باید سازمان‌های مختلف هماهنگی‌های کامل و تمهیدات ضروری اتخاذ نمایند. در جمله اطلاع‌رسانی در شرایط قبل از بحران، مخصوصاً در شهرهای مختلف بزرگ امکان آمادگی عمومی را مهیا ساز - و در زمان بحران امکان آرایه تصمیمات مدیریتی و انتقال آن‌ها را به شهروندان فراهم نمایند که می‌توان با تدوین کتاب‌های مختلف، تصویر، عکس، فیلم و سایر منابع اطلاع‌رسانی در این زمینه اقداماتی را انجام داد. کتاب اقدامات بهداشتی در شرایط انحراف رشته آتشی احمد اصل هاشمی دربردارنده اطلاعات مناسب در این زمینه هست و تلاش نویسنده در تهیه این کتاب قابل تقدیر است. این‌جانب مطالعه کتاب را برای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی و فنی مهندسی و سازمان‌ها، نهادها و اردن‌های دولت فعال در این زمینه توصیه می‌نمایم.

دکتر علیرضا مصداقی نیا

رئیس انجمن علمی بهداشت محیط ایران

مقدمه

بنی ادم اعضای یکدیگرند
که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار
دگر عضوها را نماند قرار
تو کز محنت دیگران بی غمی
نشاید که نامت نهند آدمی

یکی از وخیم‌ترین و پدیده‌ترین بلایا توسط خود بشر و بلایای طبیعی ایجاد می‌شود که در اثر آن الگوی طبیعی زندگی و یا اکوسیستم، متزلزل می‌گردد. بررسی‌ها نشان می‌دهد بحران‌ها به تنهایی تعیین‌کننده میزان خسارات نیستند بلکه سرمایه‌های جانی و مالی در معرض خطر بحران و همچنین آسیب‌پذیری این سرمایه‌ها در مجموع می‌توانند عمق فاجعه و خسارات را مشخص نمایند. در این بین عکس‌العمل سریع و پاسخ به موقع و لازم سازمان‌های مسئول به بحران هم نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان گسترش و یا کنترل ابعاد و عواقب بحران دارد. بریتانیا از سه فاز کاملاً مجزا نخست، پیش‌بینی/پیشگیری دوم برنامه ریزی/آموزش و سوم هدایت/کنترل تشکیل می‌شود. در واقع بحران رخ داده است کار زیادی جز هدایت و کنترل نمی‌توانیم انجام دهیم و مهمترین اقدامات در این زمان اتخاذ تصمیم‌های صحیح است. در هنگام مدیریت در این راستا به داده‌ها، اطلاعات، امکان‌ها پردازش و تحلیل نیاز داریم اما متأسفانه منابع اصلی همه این موارد تنها قبل از وقوع بحران در دسترس قرار می‌گیرد. اگر دو مرحله قبلی یعنی پیش‌بینی/پیشگیری دوم برنامه ریزی/آموزش را انجام نداده باشیم شاهد بروز بحران شدیدی در بحران رخ داده خواهیم بود که مرتباً با تصمیم‌های عجولانه و نسنجیده نه تنها بر وخامت اوضاع می‌افزاییم بلکه بحران‌های جدیدی را برپا می‌کنیم که حتی قابل شناسایی نیستند و فقط عوارض ناشی از آنها مرتباً در کنترل بحران اصلی خلل ایجاد می‌کند. در این راستا در مجموعه حاضر به ارزیابی نیازهای بهداشتی محیطی بازماندگان در حوادث غیرمترقبه، از جنبه‌های مختلف اهتمام شده است. به‌طور کلی هدف از تمام اقدامات و مداخلات در تمامی حوادث، حفظ و تأمین سلامت بازماندگان هست که بدون برنامه‌ریزی از پیش تدوین‌شده و جامع ممکن نیست. تعیین برنامه‌های باید تدابیر و تهییدات لازم را برای پیشگیری و اکثراً و نیز بهبودی جوامع بکار گیرد که این امر بدون ارزیابی نیازها، برنامه‌ریزی نمی‌پذیرد. امید است که در آینده از تجربیات بلایای پیشین بهره‌گرفته و با این سوانح آگاهانه‌تر مقابله نماییم؛ بنابراین نگارنده جهت ابقاء سطح دانش احاد جامعه در زمینه مدیریت بحران، مبادرت به تألیف کتاب اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری در دو مجلد نمود. نتوان خدمتی هر چند ناچیز به جامعه علمی نماید که کتاب ذکرشده در چندین مرحله به چاپ رسیده و اکنون به یاری خداوند متعال به دسترس جامعه کشوری و با تغییرات و اصلاحات لازم به چاپ جدید در سال جاری رسیده، امیدوار است که کلیه اساتید پژوهنده در این امر و رفع نواقص این مطلب گام برداشته و این جانب را از ارشادات خود بی‌بهره نگذارند. کمال تشکر خواهد داشت بدیهی است این رهبر می‌تواند در چاپ‌های بعدی در این زمینه و کامل‌تر شدن اطلاعات مورد استفاده قرار گیرد و بر خود لازم می‌دانم که از همکاران ارجمند دانشگاه علوم پزشکی تبریز و از پیشگامان گروه مهندسی بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی تهران دکتر علیرضا مصداقی‌نیا، دکتر امیرحسین محوی و سایر همکاران علمی به خاطر راهنمایی‌هایشان تشکر می‌نمایم.

احمد اصل هاشمی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز